עין משפט נר מצוה

[ל"ל רב]

פג א ב מיי' פ"ו מהל' מגירה הל' ז ופ"ג מהל' הזכיה הל' ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן קכו סעי' ח וסי' סו סעיף יט:

קסבר רב פפא כי אמר רב לא שנא מלוה לא שנא פקדון · וא"ת ולרב פפא *ורב גופיה אמאי לא לוקי מתני' במעמד שלשתן ואפי' אין צבורין וכי תימא משום דלא משמע ליה ליגא דמתני' במעמד שלשתן אם כן מהאי טעמא הוה ליה למימר דרב פפא לא אמר כרב זביד וי"ל אע"ג דמתני' לא משמע ליה לרב במעמד ג' מ"מ מדאתא רב פפא לאיפלוגי ארב זביד משמע שיש לו כח וטעם דבשום ענין לא מפרשא מילתא דרב משום מעמד שלשתן:

ממאי מדקתני תנו ולא קתני כתבו · וא"ת הא דקתני תנו אמאי' דאפי' הכי אין כופין את היורשים לשחרר כרבי דפליג בירושלמי אדרבן ואמר דתנו לא הוי כשיחררו אלא ככתבו ואין כופין וי"ל דמתני' לא אתא לאשמועינן בדין מלוה לקיים דברי המת אם כופין היורשים לקיים אם לאו אלא לאשמועי' דאינגבו לאחר מיתה ועוד דמסתמא כרבנן אתיא:

גופא אמר רב הונא אמר רב כו' תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה · *תוריב"א וכן ר"ת דבמעמד ג' קנה בעל כרחו של לוה או של עפקד דאי לא קני אלא מרצונו למאן דאמר דוקא בפקדון קנה למה הוצרכו לתקן מעמד ג' יאמר לו זכי ואין נראה לומר דהוצרכו לתקן למקום שאין הפקדון ביד הנפקד אלא ביד אחרים דלא יועיל אם *יאמר זכי ועוד אף בשאין הפקדון ביד הנפקד יקנה בהודיעתא כדאמר התם (ב"ב דף קמט·) אדהכי נפקא אודיעתא מני איסור גזירת אלא נראה להם דאפי' בעל כרחו של נפקד קני וכן גבי איסור גזירת דקאמר רבא היכי ליקניהו רב מרי להני זוזי לי במעמד ג' לא חזיגא משמע דאם היה הולך היה קונה בע"כ ואין לומר אם היה הולך מתבי"ם בפני איסור לומר אין לוגו דאם כן בלא מעמד שלשתן הוה לי' למימר לא אזילנא שלא יאמר לו זכה כי מסתמא היה הפקדון ביד רבא ומיהו להוא טעמא דמפרש בסמוך בההיא דקא משתמיט ליה ממלוה כו' משמע דלא קני אלמאמדעתא אלא דבלאו הכי מפיק ליה מההוא טעמא: **תנהו** לפלוני במעמד ג' קנה · אומר ר"ת דאע"ג דהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול מכר לו נתן במתנה במעמד שלשתן אינו יכול למחול וכן משמע בפ"ב דקדושין (דף מח·) דקאמר במלוה בשטר פליגי בדשמואל דמ"ד מקודשת ליה ליה דשמואל ומר אית ליה דשמואל ואיבעית אימא כולי עלמא אית להו דשמואל ובאשה סמכה דעתה קמיפלגי מ"ד מקודשת סבר דסמכה דעתה דלא שביק לדידה ומחיל לאחריני וכי קאמר במלוה על פה פליגי בדרב הונא אי קנה במעמד ג' במלוה משמע דאי אית להו דרב הונא אף במלוה לכולי עלמא מקודשת ואי יכול למחול אמאי מקודשת למאן דאית ליה גבי מלוה בשטר דלא סמכה דעתה ואמאי לא מסיק ואיבעית אימא כולי עלמא קנה במלוה אפילו מלוה על פה ובאשה סמכה דעתה פליגי כדמסיק אדשמואל אמלוה בשטר אלא משמע דבמעמד שלשתן אינו יכול למחול וא"ת בפ' המובל (ב"ק דף פט·) גבי היא שהבלה באחריס דפריך והזכין כתובתה בתוכתה הגאה ומשני כל לגבי בעלה ודאי מחלה והשתא אכתי תמהיר במעמד ג' דאז לא תוכל למחול דאע"ג דהבעל ודאי לא יתרלה הא פרישית דאפי' בעל כרחו קני ועוד גבי שהבלה בבעלה תמהיר במעמד ג' דשם יתרלה הבעל כדי לגבות חבלתו וכן בספ"ק דב"מ (דף יח·) גבי מלא שוכר דפריך בזמן שהאשה מודה אמאי יחזיר לבעל ניחוש דלמא כתבה ליתן בגיטן ולא נתנה עד תשרי כו' ומשני ס"מ איתא לדשמואל והשתא ניחוש דלמא מכרה במעמד ג' דאיכא יכולה למחול וי"ל דלא תקיע מעמד ג' בכתובה דאפשר שלא תבא לידי גבייה לעולם ועי"ל דהתם גבי שוכר אין לחוש כלל דשמא מכרה במעמד שלשתן דאם אין עדים שמכרה א"כ הבעל והאשה יכפרו המכירה ואם יש עדים ואומרים שהבעל נתרלה לו אפילו שתק ודאי השוכר שקר ואם מיהה אז מוכח שהשוכר אמת ולכתחלה למיתה דלמא כתבה ליתן בגיטן כו': **במעמד** שלשתן קנה · אומר ר"ת דלא תקיע מעמד שלשתן בעובד כוכבים אם הנפקד או הלוה עובד כוכבים ואמר ליה ישראל תנהו לישראל אחר לא קנה כיון דאפילו אמר לו זכי לא קנה כיון דאין זכיה לעובד כוכבים ה"ה במעמד ג' לא קנה ואם המקבל עובד כוכבים ואמר ישראל לישראל תנהו לפלוני עובד כוכבים כל זמן שאינו חוזר בו יקן אפי' אמר ליה בלא מעמד ג' אבל אם חזר בו לא יקן לעובד כוכבים אפי' אם אמר לו במעמד ג' אם לא שאינו יכול להשמע מן העובד כוכבים ואם הנותן עובד כוכבים נראה דקנה דאם ממונו של ישראל הפקיעו על ידי מעמד ג' דהוי הלכתא בלא מעמד כל שכן ממון העובד כוכבים ועוד דבדיניהם דיינינן ליה שאמרינן לו לעובד כוכבים כך דינכם כדאמרי' בהגחל בתרא (ב"ק קיג·):

דקנה לעולדים הכי נמי דלא קנו · פי' הקנה לעולדים במעמד שלשה שלא עולדו עדיין בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו ולספרים דגרסי הכי נמי דקנו הכי פי' הקנה לעולדים בקנין בעלמא בלא מעמד שלשה דלא הוו בשעת קנין שלא עולדו עדיין ה"נ דקנו דהא במעמד שלשתן קנו אפי' עולדו אחרי כן: **לדבר** שאינו בעולם מי אמר · הך סוגיא אליבא דרב הונא קיימא דאית ליה לדם מקנה דשלב"ל ולא לדבר שלא בא לעולם דבהאשה רבה (יבמות נג·) אית ליה גבי פירות דקל משכחו לעולם אינו יכול לחזור בו ובפרק מי שמת (ב"ב דף קמב·) קאמר רב הונא דהמוכה לעובר אף לכשחלד לא קנה ורב נחמן הוי איפכא מדרב הונא דאית ליה התם לכשחלד קנה ובהאשה רבה (יבמות נג·) קאמר רב נחמן אף משכחו לעולם יכול לחזור בו *וא"ת מאיר דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם הייט מהאית דקתני לאחר שתגיירי ושתשתחרר מקודשת מהאית גופא שמעינן נמי דאדם מקנה לדבר שלא בא לעולם דהא קתני לאחר שתגייר לאחר שתשתחרר דמקודשת ויש לומר דעובד כוכבים ועבד אינהו בעולם אלא שמחוסרים גירות ושחרור ולא דמו לעולדים דאינהו בעולם כלל ואע"ג דלפיקן מינה דאדם מקנה לר"מ פירות דקל ולא מפלגינן הייט משום דאית ליה לן למימר דקאי בשיטתיה דרבי אלעזר בן יעקב דאמר (קידושין סב:) האומר פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו התלשין לכשיבואו שלש ויתלשו דבריו קיימין: אם פירות דקל לו מה שתעלה מלודקי: **פני מילי** · כי מקנה לאדם שיהיו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא: בההיא

לא שנא כמלוה · ואע"ג דלהולאה ניתנה ואינה בעין הלכך לא בעינן צבורין אי במעמד שלשתן קמיירי מתני': **טעמא דמה** · הא דלא יתנו לאחר גט לאחר מיתה: **הא מחיים נותנין** · ולא צריך הא לאימלוכי ביה: **ומעמא דאמר מנו** · כלומר והא דדייקינן הא מחיים טתנין טעמא דאמר מעיקרא "תנו כדקתני" תנו גם לאשתי": הא לא אמר מנו' מדלא קתני "כתבו" לא הוי תנא דמתני' טעמא דלא יתנו משום מיתה דאפילו מחיים נמי אין טתנין עד דאימא "תנו" מדלא קתני 'האומר כתבו גט (זה) לאשתי ומת לא יתנו לאחר מיתה' ש"מ דאי אמר הכי אפילו מחיים נמי לא יהבינן, ואי בשביב מרע אע"ג דלא אמר "כתבו" יהבינן כדרבי שמעון שזורי: **דיולא בקולר** · ליהרג: **ואמר כתבו גט לאשתי** · כדי שלא תזקק ליבם: **פרי אלו יכתבו ויתנו** · דמתוך שהוא בהול על נפשו לא גמר למילתי' ומיהו כתבו ותנו הוה דעתיה: **המפרש** · ביס: **וסיולא בשיירא** · למדבר: **אף המסוכן** · שביב מרע: בתמילתי' דשמואל גרסי' מלוה לי בידך: **מאי טעמא** · במלוה קנה הא ליתא בעינא דלקנייה: **נעשה מתן מעות** · לוה למלוה: **משעבדנא** · מהשתא לכל מתן דאתי מתמשך הלכך כי א"ל תנהו לפלוני איגלאי מילתא דמשעת מתן מעות אשתעבד ליה: **הקנס** מלוה זו: **לגולדים** · שזה המקבל טלד לאחר לותה הלוה: **כי נמי דלא קנו** · דכיון דטעמא משום שעבודא דקבול עליה לוה בשעת הלוה לאשתעבודי להאי דאתי מחמתיה הוא ואיהו לא היה בעולם בההיא שעתא לא קני: **ואפי' לר' מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם** · כגון מוכר פירות דקל לו מה שתעלה מלודקי: **פני מילי** · כי מקנה לאדם שיהיו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא: בההיא

[ע"ב תוס' כתובות ז: ד"ה המוכה]

מסורת הש"ס

[כתובות נה:]

[יבמות נג·]

[ב"ב קמט: מולין עב: ממתות ל. עבודל יום פ"ד מ"ה]

[קידושין מח· ב"ב קמד· קמח· [נקמן יד·]

[נקמן מב: ב"מ נג· ב"ב עט: קנז: קנא· קמח·]

[ב"ב ל"ל]

[ב"ב ל"ל]

[ב"ב ל"ל